

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 19/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om strukturstöd till jordbruket

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 21 oktober 2014 regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om strukturstöd till jordbruket (RP 196/2014 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lantbruksråd Esko Juvonen, lantbruksöverinspektör Sanna Koivumäki och äldre regeringssekreterare Mika Saari, jord- och skogsbruksministeriet
- lantbruksöverinspektör Kari Ojala, Landsbygdsverket
- enhetschef Kari Kivikko, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Tavastland
- enhetschef Pekka Tahvanainen, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Norra Karelen

- enhetschef Risto Skyttä, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland
- forskare, agronomie- och forstmagister, agronom Olli Niskanen, Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi MTT Ekonomisk forskning
- försäljningschef Esa Ala-Kantti, OP Tjänster Ab
- utvecklingschef Ari Enroth, ProAgria Keskusten Liitto
- ordförande Holger Falck, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av

- justitieministeriet
- miljöministeriet
- Livsmedelssäkerhetsverket Evira
- Pellervo ekonomisk forskning PTT
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om strukturstöd till jordbruket ändras. Propositionen har samband med den nya finansieringsperioden för Europeiska unionens gemensamma jordbrukspolitik. Lagförslaget syftar till att genomföra de förändringar som följer av reformen av Europeiska unionens lagstiftning om strukturstöd till jordbruket och av det nya program för utveckling av

landsbygden i Fastlandsfinland som utarbetats med stöd av reformen, samt till att möjliggöra användningen av ett elektroniskt ansökningsförfarande. I lagen görs också vissa ändringar som ska minska den administrativa bördan för dem som ansöker om stöd och för myndigheterna genom att gallra bland de nationella stöd villkoren.

Dessutom föreslås i lagen preciseringar av teknisk natur.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Genom propositionen införs de ändringar i lagen om strukturstöd till jordbruket (1476/2007) som följer av den nya EU-lagstiftningen och av det nya programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland, nedan programmet, så att det blir möjligt att verkställa systemet med strukturstöd på nationell nivå under programperioden 2014—2020.

Det nuvarande systemet med strukturstöd till jordbruket har sammantaget ansetts fungera väl. Med hjälp av systemet har de strukturåtgärder som ingår i programmet kunnat genomföras och de nationella stödmedlen har dessutom kunnat styras till de stödobjekt som har ansetts vara behövliga. Det är emellertid nödvändigt att anpassa stödssystemet till den nya programperioden innan det nya programmet börjar genomföras. Utskottet framhåller också att endast de nödvändigaste och mest angelägna ändringarna bör företas i ett system som fungerat väl.

Under den föregående programperioden in-gick strukturstöden till jordbruket i axel 1, som fokuserade på att förbättra jord- och skogsbruks-sektorernas konkurrenskraft. Under den här programperioden har åtgärderna enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1698/2005, nedan *landsbygdsförordningen*, inte grupperats i olika axlar.

Startstöd för unga jordbrukare

I propositionen ändras det ålderskrav som gäller unga jordbrukare så att det motsvarar bestämmelserna i landsbygdsförordningen. Under den förra programperioden skulle en ung jordbrukare vara yngre än 40 år. Under den nya programperioden kan startstöd till unga jordbrukare beviljas sökande som vid ansökningstidpunkten är 40 år eller yngre. Sökanden ska därmed vara yngre än 41 år när ansökan anhängiggörs. Ett jordbruk för vilket det ansöks om startstöd kan i fortsättningen etableras först efter det att ansökan har blivit anhängig. Under föregående programperiod kunde en ung jordbrukare ansöka om startstöd inom 18 månader från den tidpunkt då verksamheten inleddes. Utskottet anser det därför vara nödvändigt att det redan inledda aktiva informerandet om hur inledandet av verksamhet är kopplat till ansökan om startstöd måste effektiviseras för att ingen ska bli missgynnad.

Investeringsstöd

Det kommer inte längre att finnas någon övre åldersgräns för mottagare av investeringsstöd. Kommissionen har meddelat att en övre åldersgräns inte är acceptabel och i princip är ett diskriminerande villkor. Sökanden måste trots det fortfarande ha fyllt 18 år när ansökan blir anhängig. Det här är enligt utskottet en förnuftig ändring som också ligger i linje med det allmänna målet att förlänga tiden i arbetslivet. Äldre sökande måste trots det vara medvetna om risken för ett eventuellt återkrav, eftersom den företagsverksamhet som är föremål för stöd inte får upphöra eller minska väsentligt förrän fem år har gått efter utbetalningen av den sista raten av ett stöd i form av understöd eller efter det att lånet eller den sista låneraten har lyfts, om stödet ansluter sig till ett lån. Den verksamhet som är

föremål för stöd kan överlåtas till en annan person, om mottagaren av överlåtelsen uppfyller stödkraven eller om det är fråga om en generationsväxling.

Genom reformen slopas kravet på att företagsinkomsten från jordbruket ska vara av väsentlig betydelse för sökandens utkomst. Bestämmelsen ingår i 8 § 2 mom. Utskottet noterar att minimikravet i fråga om företagarkinkomst från jordbruket behöver kvarstå också i fortsättningen som villkor för beviljande av strukturstöd till jordbruket. Bestämmelser om företagarkinkomstens belopp ingår i statsrådets förordning om investeringsstöd för gårdsbruk och om startstöd till unga jordbrukare (299/2008). För närvarande ska företagarkinkomsten från jordbruket uppgå till minst 17 000 euro om året för att investeringsstöd och startstöd ska kunna beviljas. När det gäller det så kallade lägre startstödet har förutsättningen varit att den årliga företagarkinkomsten från jordbruk och annan företagsverksamhet på gården ska vara minst 15 000 euro varav minst 10 000 euro ska komma från jordbruket. Utskottet anser att kravet på att företagsinkomsten från jordbruket ska vara av väsentlig betydelse för sökandens utkomst överlappar minimikravet för inkomst och förespråkar därför att det slopas i enlighet med förslaget i propositionen. Som framgår av propositionen var det knappt någon bland dem som ansökte om investeringsstöd under den föregående programperioden som inte kunde beviljas stöd för att sökanden inte uppfyllde väsentlighetskravet. Därmed har fastställandet av att företagarkinkomsten är av väsentlig betydelse för sökandens utkomst närmast gett upphov till onödigt extra arbete för såväl sökandena som förvaltningen. Det väsentliga är att de jordbruk som stöds har förutsättningar att bedriva fortsatt lönsam verksamhet.

Stöd kommer inte längre att beviljas för mindre investeringar, eftersom stödets minimibelopp vid nybyggande, utvidgning eller grundlig reparation av produktionsbyggnad är 7 000 euro och vid övriga åtgärder 3 000 euro (tidigare 5 000 och 2 000 euro). Utskottet ställer sig bakom förslaget, eftersom det är motiverat med hänsyn till att de disponibla medlen bör användas på

ett verkningsfullt sätt. Ändringen är motiverad också ur den aspekten att de genomsnittliga behandlingskostnaderna för en stödansökan beräknas vara cirka 2 000 euro, om ansökan inte görs elektroniskt.

Utskottet understryker betydelsen av tillräcklig information om ändringarna.

Räntestöd

Den maximala lånetiden för räntestödslån sjunker från 30 år till 25 år. Trots att behovet av kapital inom jordbrukssektorn är stort förespråkar utskottet ändringen, eftersom projekten ändå måste planeras så att återbetalningstiden är skälig. Räntestödsbeloppet är tre procentenheter. Ett villkor ska vara att låntagaren betalar minst en procents årlig ränta på lånet. Utskottet påpekar att den allmänna räntenivån är mycket låg, och själva räntestödet förblir därför mycket litet för stödtagaren.

Minskad administrativ börda

Propositionen innehåller också andra reformer som minskar den administrativa bördan för såväl förvaltningen som sökandena. I fortsättningen kommer det inte att krävas en affärsplan för alla investeringar. Det är enligt utskottet dock lämpligt att det också i framtiden krävs en affärsplan för större investeringar på det sätt som sägs i propositionen, i synnerhet när det gäller bygginvesteringar i nybyggande och utvidgning. Propositionen föreslår också förenklade krav när det gäller besittningen av gårdsbruksenheter så att kravet på minimilängd på och registrering av arrendeavtal i fortsättningen endast omfattar bygginvesteringar. Dessutom görs det lättare för sammanslutningar av lantbruksföretagare att få stöd, harmoniseras stödförfarandena med andra stödsystem och slopas kravet på vissa onödiga utredningar. Utskottet anser att ändringarna är motiverade och kan förordas och välkomnar också varmt de revideringar som syftar till att lätta den administrativa bördan. Det är också absolut nödvändigt att riktlinjen att den administrativa bördan ska bli lättare följs målmedvetet också i författningar på lägre nivå.

Elektronisk kommunikation

I fortsättningen ska stödansökningar i regel göras elektroniskt. Det här motsvarar det ansökningsförfarande som i fortsättningen ska tillämpas i fråga om stöd enligt lagen om stödjande av landsbygdens utveckling (28/2014). Den elektroniska ansökan görs via en webbtjänst som är en del av det nya informationssystemet för projekt-, struktur- och företagsstöd som avses i 50 § i lagen om utvecklingsstöd (Hyrrä-systemet). Alla sökande har förstås inte möjlighet att lämna in sin ansökan elektroniskt, och det är därför fortfarande möjligt att ansöka om stöd med en pappersblankett.

All administration av stödet och ansökningar kommer att ske elektroniskt. Alla ansökningar, även de som gjorts med pappersblanketter, ska sparas i närings-, trafik- och miljöcentralernas informationssystem och handläggas elektro-

niskt. Ur sökandenas perspektiv medför möjligheten till elektronisk ansökan en enklare förvaltning och smidigare handläggning av ansökningarna. Ur förvaltningens perspektiv effektiviserar den elektroniska tjänsten verksamheten och ger på lång sikt besparingar i personalkostnaderna. Utskottet konstaterar att den elektroniska tjänsten sannolikt ökar kostnaderna i introduktionsskedet något, men att den ger fördelar på längre sikt. Det är viktigt att se till att systemet är lättillgängligt ur användarens perspektiv och att systemet är så kompatibelt som möjligt eller gemensamt med system som används av förvaltningen i övrigt, åtminstone på lång sikt.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget utan ändringar.

Helsingfors den 27 november 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jari Leppä /cent
vordf. Lauri Heikkilä /saf
Markku Eestilä /saml
Satu Haapanen /gröna
Lasse Hautala /cent
Anne Kalmari /cent
Timo V. Korhonen /cent
Pirkko Mattila /saf

Jari Myllykoski /vänst
Kari Rajamäki /sd
Janne Sankelo /saml
Katja Taimela /sd
Tytti Tuppurainen /sd
ers. Osmo Kokko /saf
Eero Suutari /saml
Harry Wallin /sd.

Sekreterare var

riksdagssekreterare Antti Linna.

RESERVATION

*Motivering**Räntestöd*

Vi centerledamöter som undertecknat denna reservation anser lagen om strukturstöd till jordbruket vara en viktig lag. Den maximala lånetiden för räntestödslån sjunker från 30 år till 25 år. Trots att behovet av kapital inom jordbrukssektorn är stort förespråkar utskottet denna ändring, eftersom projekten ändå måste planeras så att återbetalningstiden är skälig. Räntestödet är tre procentenheter. Ett villkor ska vara att låntagaren betalar minst en procents årlig ränta på lånet. Vi som undertecknat reservationen påpekar att den allmänna räntenivån är mycket låg, och själva räntestödet blir därför mycket litet för stödtagaren.

Med tanke på det synnerligen trängda ekonomiska läget inom jordbruket är det oskäligt att den föreslagna ändringen av 17 § 2 mom. i lagen ströks i propositionen, såvitt vi förstår efter krav

från finansministeriet. Enligt förslaget skulle 2 mom. ha ändrats så att räntestödet är högst tre procentenheter och villkoret att låntagaren betalar minst en procents årlig ränta på lånet skulle ha slopats. Då skulle stödtagaren fått ersättning genom räntestödet för de tre första procentenheterna och låntagaren skulle ha betalat den överskjutande delen. Ändringen skulle ha gjort räntestödet mera lockande och sporrat låntagarna till att låta kreditgivarna konkurrera sinsemellan med hjälp av räntemarginalerna, i synnerhet när räntan är låg.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner lagförslaget enligt betänkandet men 17 § 2 mom. med följande ändringar (Reservationens ändringsförslag).

Reservationens ändringsförslag

17 §

Förutsättningar för beviljande av räntestöd

— — — — —
Räntestödet är *högst* tre procentenheter. (Utesl.) Räntestöd beviljas inte för sådana kostnader

för kredit i utländsk valuta som beror på förändringar i valutakurserna. (Nytt)

— — — — —

Helsingfors den 27 november 2014

Timo V. Korhonen /cent
Lasse Hautala /cent
Jari Leppä /cent
Anne Kalmari /cent

Pirkko Mattila /saf
Osmo Kokko /saf
Lauri Heikkilä /saf